DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis vigesimâ-primâ mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXXXVI.

M. JACOBO GOURLEZ DE LA MOTTE, Doctore Medico, Præside.

An detur Dysenteria cui Quina specificum?

I.

ARTEM medicam promovêre primi, qui morbos attentè dum perpenderent, tum ea quæ præcessissent, tum ea quæ simul inciderent sedulò annotarunt. At illorum mens anceps fluctuavit, ubi, eodem fermè φαινομενων prodeunte circulo, ob difficile captu signum, morbis è diversis fontibus ortis diversa quoque medela esset necessaria. Cui quidem superando obici summam adhibuerunt diligentiam incredibilemque industriam. Artem igitur ne deterant recentiores Medici, veterum vestigiis insistentes eumdem in eâ excolendâ exercendâque animum afferant. Qui Clinices limen salutat eò majore utatur cautelâ, quò faciliùs generaliori morbi descriptione delusus, neglectoque à quo pendere deberet curatio vix detegendo discrimine, à rectâ viâ deflecteret. Quod illustrare exemplo lubet. Dysenteriam rectè dicunt frequentem humorum cum vel absque sanguine dejectionem torminibus & tenesmo stipatam: verùm, ni quod morbo præbuerit ansam, ni quod illum foveat in propatulo adsint, licet ad sanguineam dejectionem, licet ad tenesmum torminaque attendat junior Clinicus, ei vix certior veniet curatio, quam si prorsùs ignotus esset morbus. Contra verò, si à suppresso quodam sanguineo fluxu, vel à cohibitâ perspiratione, præsertim dum, hieme perdurante vel incipiente vere, afflat Boreas, morbum sciat ortum, an plethoræ & inflammatoriæ febris signa possit dignoscere diligenter curet; quæ si adsint, celebratâ venæ sectione, emollientibus & lenioribus antiphlogisticis morbus sedandus, quo tantum declinante, purgationes eccoproticis summâ cum prudentiâ tentandæ. Si verò præcesserit alimentorum apeptorum usus vel eupeptorum abusus, si à quodam tempore malè concoxerit ægrotus; tunc num turgeat in primis viis humor inquirendum, qui quidem vomitoriis primò eliminandus est, dein catharticis, præsertim rheo admixtis quo ventriculi & intestinorum debilitati succurratur. Haud rarò intestina, quorum adaucta irritabilitas, vellicant

humores præsertimque bilis acri putredine tentati, quod accidit vel ob nimium cœli calorem vel ob vehementius exercitium vel alias ob causas, quibus sæpè in castris nosocomiisque sese comitem adjungit venenum è stercoribus contagio receptum : putridam acredinem arguunt virium prostratio ingens febrilisque calor absque inflammatione. Lenientibus tunc cathartica immisceantur, ita ut illis materies proritans mulceatur, his verò expellatur. At generaliores illas indicationes aliasque ab authoribus propositas etsi calleat junior Medicus, illi prætereà ratio adhibenda est tum variæ idiosyncrasiæ, tum morborum qui dysenteriæ accedere possunt.

I I.

QUIDQUID attentionis attulerit Clinicus in perlegendis qui de Dysenteriâ speciatim scripsêre authoribus, ipsorumque præceptis in praxim trahendis, quandoque ipsum non penes erit instantem mortem arcere. Sæpiùs enim fit ut à causâ ab illis authoribus prætermissâ Dysenteria producatur, cui causæ subigendæ ab ipsis prædicata auxilia imparia essent. Cancrum Sol tetigit; Syrius ardet; paludum aquæ divaporant, exsiccantur earum ripæ; putrescentibus autem è stipitibus animalculorumque cadaveribus cœnosâque ex aquâ insigni cum fœtore venenata erumpunt effluvia, quæ benefico dispergi vento foret saluberrimum; verùm ea coercent montium series, vel antiquarum sylvarum frondes; patulos igitur diurnum ob fervorem cutis poros pulmonesque ingrediuntur illa putrida miasmata, sæpiùs per noctem cum perspirabili humore intùs coacta (*a*). Remittentes intermittentesque febres præsertim tertianæ grassantur & pro majori miasmatum malignitate atrociùs sæviunt. Levem diarrhæam excipiunt tormina tenesmusque, alvinas dejectiones distinguit sanguis, mox ardet febris, quæ vicissim simul ac dysenterica symptomata consopitur & expergiscitur, vel tertianæ adstricta periodis, vel regularem præ se ferens modum: aliàs febris excandescentiam anteit horror, sequitur sudor, aliàs nec sudorem nec horrorem est deprehendere: rarò vera observatur remittentia. Quandoque præcessit febris intermittens, quæ remittens facta Dysenteriæ nostræ præbuit ansam.

I I I.

QUONAM modo prædicta miasmata Dysenteriam mox descriptam simul & febres intermittentes gignere queant periculosius esset & longius quæsitu & expositu. Miasmatum igitur tantum putredine consideratâ, ea multas strages, diversis prodeuntibus symptomatibus, edere erit animadvertendum. Nunc peripneumoniæ, pleuritidis-ve signa deprehendas, tussim molestam, angustam respirationem, dolorem lateris pungentem, pulsum durum, nihil deest, ne sanguini misso crusta quidem pleuritica (*b*). Aliò plus minus-ve impeditis animalibus functionibus ægrum occupat coma, lethargus, apoplexia, vel etiam subversis illis functionibus delirium obscurum, vel phreniticum, tendinum subsultus. Intestina etiam & ventriculus quandoque afficiuntur, ægrotum igitur divexant cardialgiæ, vomitus enormes cum sanguine, choleræ. Nullum quidem atrocius symptoma miasmatum illorum actio nequit adducere. Verum truculentam hanc causam,

(*a*) Præsertim qui in humilioribus locis vitam degunt, horumce miasmatum actioni magis obnoxii sunt, undè agricolas potiùs aggrediuntur febres intermittentes; cum hi sub humili tugurio somno & otio indulgeant; è contrà tabulatis plus minus-ve altis evecti dormiunt urbium incolæ, undè rariùs febribus istis tentantur.

(*b*) Crusta pleuritica inflammationem semper non arguit; nam quandoque reperitur in morbis neutiquam inflammatoriis : verùm ubi in febribus remittentibus pleuriticis adest; tunc timendum ne ob sanguinis crasim inflammatoriæ vicinam dolor febrilis symptomaticus partes vellicando inflammatoriam inducat fluxionem.

cem ut possit debellare, quonam pacto dignoscere poterit Medicus? Istius quidem in suspicionem debet incidere, ubi præcessit summus æstus in udâ, paludosâ ventibusque beneficis imperviâ regione, vel quâcumque aliâ ratione septico miasmati ægrotus fuerit obnoxius. Suspicionem adaugent anomalibus cum symptomatibus remittentes morbi grassantes. Pathognomonica autem signa sunt alternæ præsentis morbi remissio & exacerbatio, exacerbationem præeuns horror, sudoribus adducta remissio. Urinas præsertim perspeculati sunt, qui de hujus prosapiæ morbis egerunt. Urinam sæpè sæpiùs subfusco fuisse donàtam colore *Mercatus* observavit; rubram & turbidam *Morto;* sedimento refertam lateritio *Sydenhamius;* quamquidem ultimam, certissimum inter signa habuit *Franciscus-Josephus Lautter.* (*c*) — Similem causam Dysenteriæ similia arguunt.

I V.

MONSPELIENSIS Professor nomine (*d*) *Restaurandus* horribilem remittentium morborum habitum stupens, comparatis horumce febriumque intermittentium causis simul & perspectâ analogiâ, istos admoto Quinâ felici cum successu debellare conatus est; mox illius vestigiis insistere festinarunt *Sydenhamius*, *Morto*, *Torti*, *Werlhoff*, *Huxham*, *Med. Vratislavienses*, qui quidem prædicarunt, vel hancce viam sequendam, vel ut sæpiùs ægro moriendum esse. Reapsè mali fontem putrida miasmata, hæc validiori illo antiseptico subigi necessarium, prætereà morbis in illis atoniam inducere videtur spasmus, simul & atoniâ excipi: antispasmodica autem inter tonica primum obtinet Quina locum. Inter remittentes morbos annumerari debet nostra Dysenteria; eadem ipsi principia, eadem causa actualis, quam variâ sub larvâ latentem debellare potuit Quina: Quinâ igitur Dysenteria nostra profliganda. Instat gangræna (*e*), ei occurrendum, quibusnam Quinâ felicioribus remediis? Non ideò gangrænam jam præsentem expectes, multò tutior erit cura, si à principio admoveatur Quina, ne eo fortius malum factum sit. Hîc multas de felici usu Quinæ in Dysenteriâ nostrâ possemus authoritates promere: sat erit dixisse contrà eam illo prosperè usum esse celeberrimum & peritissimum Medicum Actûs Præsidem.

V.

AST, objicies, adstringente quâ pollet virtute in intestinorum glandulis nocivam materiam Quina coercebit, Dysenteriam ergò non sanabit.

Hæc erit responsio. 1°. Supposito quod per alvum materiem foras amandare necessum esset; omnibus notum est practicis alvi profluvia, Quinâ adhibito, in principio potiùs audaugeri, quam imminui, etiamque Quinam exiguâ commixtum cathartici cujuscumque dosi, plenam obtinere purgationem, cum cathartiсorum virtutem adaugeat. 2°. Nedùm alvum ducendo Dysenteriam sanare sperarent, dum in eâ curandâ Quinam admoverent practici, quò minùs laxior esset alvus, Quinæ quandoque opium superaddiderunt. Expulsum quidem nimis citò Quinam specificam suam vim exerciturum non credebant. 3°. Denique in Dysenteriâ castrensi contagiosâ cum febris intermittens Dysenteriæ sese jungeret, (qui casus à nostro morbo debet distingui), Quinam Dysenteriæ laborantibus non nocere

(*c*) *Historia Morborum ruralium annis 1759 & 1771 Laxemburgensi in agrò grassantium.*

(*d*) *In Opere cui titulus: Hippocrates de usu Quinæ.*

(*e*) Quoad usum Quinæ in gangrænâ Clinico perutilis habenda est distinctio gangrænæ, vel quæ metastasi miasmatis cujuscumque ad quamdam partem oritur, vel quæ inflammatorium morbum subsequitur: etenim in primo casu tonum partis confirmando simulque antisepticâ vi miasma corrigendo haud parum confert utilitatis Quina; è contra in altero casu, ubi phlogosis gangrænam adduxit, partibus quæ phlogosi tantùm, non adhuc gangrænâ corripiuntur, novum impertit tonum, & sic gangrænam promovet.

confitetur expertus *Strack* (*f*); licet ille febrim non prius curari debere autumet, quam Dysenteriâ cohibitâ.

Instabis: Ut certò febris intermittens tollatur, sæpiùs necessariò adhibenda est Quinæ larga dosis, hujus igitur larga tantum dosis dysenteriam vestram curabit: porrò in febribus intermittentibus plenâ manu Quina absumptum infarctus haud raró gignit. Si autem parùm Quinæ sumpserit æger vestrâ Dysenteriâ laborans, non sanabitur, si magnam hujus vim voraverit, sequentur obstructiones.

Quo reponendum: Mortem multò magis esse infarctibus pertimescendam. Nec deerit quidem illis medela: inter aperientia quæ in hoc casu possunt adhiberi præstantissimum habet Clarissimus Præses aperientium plantarum præsertim nasturtii succum cui addatur ammoniacum sal. — Ad reserandas quæ febri intermittenti Quinâ cohibita supervenerunt obstructiones febrem reducem optimum esse remedium omnibus est confesso. Anomalibus autem symptomatibus Quinâ fugatis, morbi remittentes si recidivam patiantur, intermittentis febris ut plurimum formam induunt & tunc periculo vacant. Porrò balneum frigidum ad intermittentem febrem in hoc casu accersendam certissimum habet medium clarissimus Præses.

Ergò datur Dysenteria cui Quina specificum.

(*f*) *Tentamen Medicum de Dysenteriâ*, pag. 82, 83.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes-Jacobus PAULET, *Censor Regius, Academiæ Regalis Matritensis Socius, Scholarum Professor, pro annis 1787-9, designatus.*

M. Sanctus-Ludovicus GUINDANT, *Censor Regius, è Regiâ Scientiarum Academiâ Monspeliensi.*

M. Claudius-Antonius CAILLE, *è Societate Medicâ Edimburgensi.*

M. Philippus-Alexander BACHER.

M. Claudius-Antonius GOUBELLY, *Scholarum Professor designatus ad annos 1786-8, in Supremo Senatu Patronus.*

M. Antonius-Laurentius DE JUSSIEU, *Eques, Regi à Consiliis & Secretis, Regiæ Scientiarum Academiæ Socius, in Horto Regio Botanices Professor & Prodemonstrator.*

M. Laurentius FERRET, *Ecclesiæ Cameracensis Canonicus.*

M. Michael-Philippus BOUVART, *Regii Ordinis Eques, Regiæ Scientiarum Academiæ Socius, Censor Regius.*

M. Michael-Joseph. MAJAULT, *antiquus Regis Exercituum in Germaniâ Medicus.*

Proponebat Parisiis, BERNARDUS-NICOLAUS PLUUINET, Parisinus, Universitatis Medicinæ Monspeliensis Doctor, & Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1786. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, viâ dictâ *du Fouarre*, 1786.